

SEMINAR NR. 11, REZOLVĂRI
EDCO, AIA

CALCUL OPERAȚIONAL
7. TRANSFORMATĂ LAPLACE

7.1. Definiții. Determinare de transformată Laplace (funcție imagine) pentru o funcție original dată, respectiv de funcție original pentru o funcție imagine dată

Transformata Laplace se utilizează în studiul proceselor aproape continue, în rezolvarea unor ecuații și sisteme de ecuații diferențiale, integro-diferențiale.

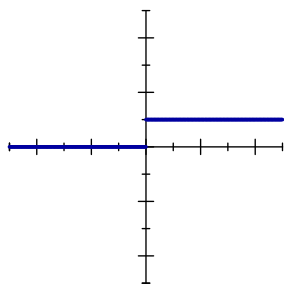
Definiția 7.1.1. O funcție $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ (sau $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$) se numește *funcție original* dacă:

- (i) $f(t) = 0, \forall t \in]-\infty, 0[$;
- (ii) pe orice interval mărginit, f are cel mult un număr finit de puncte de discontinuitate de speța întâi (există limite laterale finite);
- (iii) f are o creștere de tip exponențial, adică $\exists M \in \mathbb{R}, M > 0, \exists \sigma \in \mathbb{R}$, astfel încât $|f(t)| \leq M e^{\sigma t}, \forall t \in]0, +\infty[$.

Numărul real $\sigma_f = \inf \{ \sigma \in \mathbb{R}; |f(t)| \leq M e^{\sigma t}, \forall t \in]0, +\infty[\}$ se numește *abscisă de convergență* sau *indice de creștere*.

Se notează cu $\mathcal{O}$ mulțimea tuturor funcțiilor original.

Exemplul 1. a) Funcția $\eta : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ (sau $\eta : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$), $\eta(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ 1, & \text{dacă } t \geq 0. \end{cases}$ se numește *funcția treaptă unitate* (*funcția Heaviside*).

$\eta \in \mathcal{O}$ cu abscisa de convergență $\sigma_\eta = 0$.

b) Dacă f verifică (ii) și (iii) din Definiția 1 atunci funcția $f \cdot \eta$ este funcție original.

c) Dacă $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ este o funcție elementară, atunci $f \cdot \eta$ îndeplinește (i) și (ii). Dacă există $\beta \geq 0$ astfel încât $\lim_{t \rightarrow +\infty} f(t) e^{-\beta t} = 0$, atunci este îndeplinită și condiția (iii).

d) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{\alpha t} (P(t) \cos \beta t + Q(t) \sin \beta t)$,

unde $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$, iar P, Q sunt polinoame. Atunci funcția $f \cdot \eta$ este funcție original.

e) Dacă $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ (sau $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$) este o funcție continuă și mărginită (sau îndeplinește (ii) și este mărginită), atunci $f \cdot \eta$ este funcție original cu abscisa de convergență $\sigma_f = 0$.

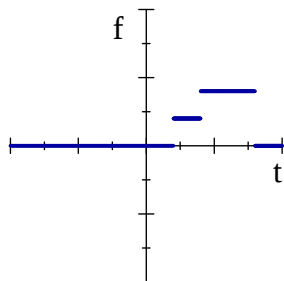
Exercițiul 1. Să se studieze dacă următoarele funcții sunt funcții original

$$\text{a) } f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 2, \\ 2, & \text{dacă } t \in [2, 4], \\ 4, & \text{dacă } t \in [4, 8], \\ 0, & \text{dacă } t > 8. \end{cases} ; \text{ b) } f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ \frac{1}{t+1}, & \text{dacă } t \geq 0. \end{cases}$$

c) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \cos t^2 \cdot \eta(t)$; d) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{t^2} \cdot \eta(t)$; e) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-t^2} \cdot \eta(t)$.

Rezolvare. a) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 2, \\ 2, & \text{dacă } t \in [2, 4], \\ 4, & \text{dacă } t \in]4, 8], \\ 0, & \text{dacă } t > 8. \end{cases}$

Se reprezintă grafic funcția anterioară.

Se observă că:

(i) $f(t) = 0, \forall t \in]-\infty, 0[$;

(ii) pe orice interval mărginit, f are cel mult un număr finit de puncte de discontinuitate, iar în aceste puncte de discontinuitate există limite laterale finite. Într-adevăr, $t_1 = 2, t_2 = 4, t_3 = 8$ sunt singurele puncte de discontinuitate ale funcției f și

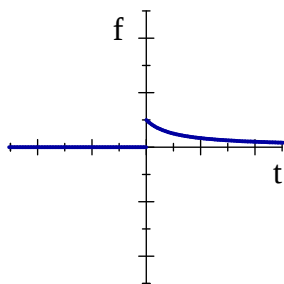
$$\begin{cases} l_s(2) = 0 \text{ și } l_d(2) = 2; \\ l_s(4) = 2 \text{ și } l_d(4) = 4; \\ l_s(8) = 4 \text{ și } l_d(8) = 0. \end{cases}$$

(iii) f are o creștere de tip exponențial, adică $\exists M = 4 > 0, \exists \sigma = 0 \in \mathbb{R}$, astfel încât $|f(t)| \leq 4e^{0t}, \forall t \in]0, +\infty[$.

Atunci $f \in \mathcal{O}$, cu abscisa de convergență $\sigma_f = 0$.

b) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ \frac{1}{t+1}, & \text{dacă } t \geq 0. \end{cases}$

Se reprezintă grafic funcția anterioară.

Se observă că:

(i) $f(t) = 0, \forall t \in]-\infty, 0[$;

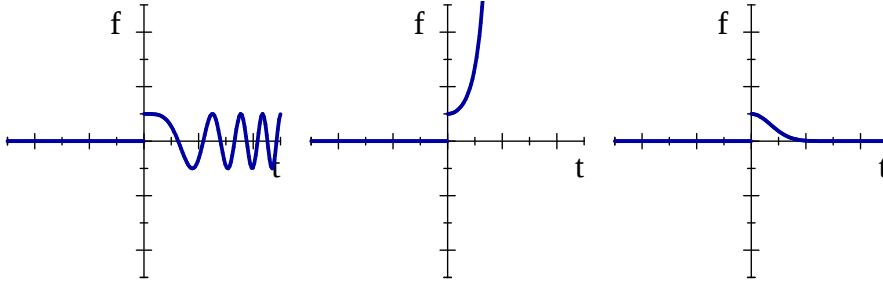
(ii) pe orice interval mărginit, f are cel mult un număr finit de puncte de discontinuitate, iar în aceste puncte de discontinuitate există limite laterale finite. Într-adevăr, $t_1 = 0$ este singurul punct de discontinuitate al funcției f și

$$l_s(0) = 0 \text{ și } l_d(0) = \lim_{t \rightarrow 0, t > 0} \frac{1}{t+1} = 1.$$

(iii) f are o creștere de tip exponențial, adică $\exists M = 1 > 0, \exists \sigma = 0 \in \mathbb{R}$, astfel încât $|f(t)| \leq 1e^{0t}, \forall t \in]0, +\infty[$.

Atunci $f \in \mathcal{O}$, cu abscisa de convergență $\sigma_f = 0$.

c) Analog cu b) $\Rightarrow f \in \mathcal{O}$; d) Nu se verifică (iii) $\Rightarrow f \notin \mathcal{O}$; e) Analog cu b) $\Rightarrow f \in \mathcal{O}$.

Definiția 2. Fie $f \in \mathcal{O}$ o funcție original cu abscisa de convergență σ_f . Fie $D = \{s \in \mathbb{C}; \operatorname{Re} s > \sigma_f\}$. Funcția

$$F : D \rightarrow \mathbb{C}, F(s) = \int_0^{+\infty} e^{-st} f(t) dt$$

se numește *transformata Laplace a funcției f* sau *imaginea funcției f prin transformata Laplace*.

Se notează

$$F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s), \text{ chiar } f(t) \longleftrightarrow F(s).$$

Observația 2 (Teorema fundamentală a transformatei Laplace). Dacă $f \in \mathcal{O}$ este o funcție original cu abscisa de convergență σ_f , atunci integrala improprie pe interval nemărginit, cu parametrul $s \in D$, din Definiția 2, este absolut convergentă și uniform convergentă pe D , deci transformata Laplace f este bine definită. Mai mult, este *continuă* și *mărginită*, cu

$$\lim_{|s| \rightarrow \infty} F(s) = 0.$$

Exercițiul 2. Utilizând definiția, să se determine transformata Laplace pentru:

$$\text{a) } f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0, \\ t^2, & \text{dacă } 0 \leq t \leq 1, \\ 0, & \text{dacă } t > 1. \end{cases} ; \text{ b) } f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 1 \\ (t-1)^n, & \text{dacă } t \geq 1, \end{cases}$$

unde $n \in \mathbb{N}^*$ este dat.

$$\text{c) } \eta : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \eta(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ 1, & \text{dacă } t \geq 0, \end{cases} ; \text{ d) } \eta_a : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \eta_a(t) = \eta(t-a) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < a \\ 1, & \text{dacă } t \geq a, \end{cases}$$

unde $a > 0$ este dat.

e) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{\lambda t} \cdot \eta(t)$, unde $\lambda \in \mathbb{R}$; ($f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, pentru $\lambda \in \mathbb{C}$);

f) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = (\operatorname{ch} \omega t) \cdot \eta(t)$, unde $\omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$; ($f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, pentru $\omega \in \mathbb{C}^*$);

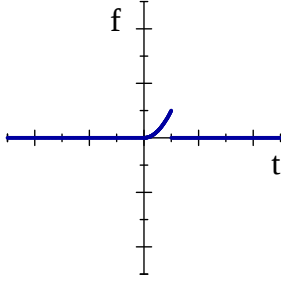
g) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = (\operatorname{sh} \omega t) \cdot \eta(t)$, unde $\omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$; ($f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, pentru $\omega \in \mathbb{C}^*$);

h) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = (\cos \omega t) \cdot \eta(t)$, unde $\omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$; ($f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, pentru $\omega \in \mathbb{C}^*$);

i) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = (\sin \omega t) \cdot \eta(t)$, unde $\omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$; ($f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, pentru $\omega \in \mathbb{C}^*$);

j) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t^n \cdot \eta(t)$.

Rezolvare. a) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0, \\ t^2, & \text{dacă } 0 \leq t \leq 1, \\ 0, & \text{dacă } t > 1. \end{cases}$

• Se observă că $f \in \mathcal{O}$, cu abscisa de convergență $\sigma_f = 0$.

• $D = \{s \in \mathbb{C}; \operatorname{Re} s > 0\}$. Se calculează

$$F(s) = \int_0^{+\infty} e^{-st} f(t) dt = \int_0^1 e^{-st} t^2 dt.$$

$$\begin{aligned} \mathcal{I}(t; c) &= \int e^{-st} t^2 dt \stackrel{\substack{t \text{ este variabilă} \\ \text{de integrare}}}{=} \frac{1}{-s} \int t^2 \frac{d}{dt} (e^{-st}) dt = \frac{1}{-s} \left(t^2 e^{-st} - \int 2t e^{-st} dt \right) = \\ &= \frac{1}{-s} \left(t^2 e^{-st} - \frac{1}{-s} \int 2t \frac{d}{dt} (e^{-st}) dt \right) = \frac{1}{-s} t^2 e^{-st} - \left(\frac{1}{-s} \right)^2 \left(2t e^{-st} - \int 2 e^{-st} dt \right) = \\ &= \frac{1}{-s} t^2 e^{-st} - \left(\frac{1}{-s} \right)^2 \left(2t e^{-st} - 2 \frac{e^{-st}}{-s} \right) + c = \frac{1}{s^3} (-s^2 t^2 e^{-st} - 2s t e^{-st} - 2e^{-st}) + c, \end{aligned}$$

pentru $\forall t \in [0, 1], \forall c \in \mathbb{R}, \forall s \in D$. Atunci

$$\int_0^1 e^{-st} t^2 dt = \mathcal{I}(t; 0) \Big|_{t=0}^{t=1} = \frac{1}{s^3} (-s^2 e^{-s} - 2s e^{-s} - 2e^{-s} + 2).$$

Deci $F : D \rightarrow \mathbb{C}, F(s) = \frac{1}{s^3} (-s^2 e^{-s} - 2s e^{-s} - 2e^{-s} + 2)$.

b) Fie $n \in \mathbb{N}^*$ fixat. Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 1 \\ (t-1)^n & \text{dacă } t \geq 1. \end{cases}$

• Se observă că $f \in \mathcal{O}$.

• $D = \{s \in \mathbb{C}; \operatorname{Re} s > \sigma_f\}$.

Se calculează

$$F(s) = \int_0^{+\infty} e^{-st} f(t) dt = \int_1^{+\infty} e^{-st} (t-1)^n dt.$$

$$\mathcal{I}_0(t; c) = \int e^{-st} dt = \frac{e^{-st}}{-s} + c.$$

$$\begin{aligned} \mathcal{I}_1(t; c) &= \int e^{-st} (t-1) dt = \frac{1}{-s} \int (t-1) \frac{d}{dt} (e^{-st}) dt = \\ &= \frac{1}{-s} \left((t-1) e^{-st} - \int e^{-st} dt \right) = \frac{1}{-s} \left((t-1) e^{-st} - \frac{e^{-st}}{-s} \right) + c. \end{aligned}$$

...

$$\begin{aligned} \mathcal{I}_n(t; c) &= \int e^{-st} (t-1)^n dt \stackrel{\substack{t \text{ este variabilă} \\ \text{de integrare}}}{=} \frac{1}{-s} \int (t-1)^n \frac{d}{dt} (e^{-st}) dt = \\ &= \frac{1}{-s} \left((t-1)^n e^{-st} - \int n(t-1)^{n-1} e^{-st} dt \right) = \frac{1}{-s} (t-1)^n e^{-st} - \frac{1}{-s} n \mathcal{I}_{n-1}(t; c), \end{aligned}$$

$\forall t \in [1, +\infty[, \forall c \in \mathbb{R}, \forall s \in D, \forall n \in \mathbb{N}^*$.

Se obține

$$\mathcal{I}_n(t; c) = \left(\frac{1}{-s} \right)^1 (t-1)^n e^{-st} - \left(\frac{1}{-s} \right)^2 n(t-1)^{n-1} e^{-st} + \left(\frac{1}{-s} \right)^3 n(n-1)(n-2)(t-1)^{n-2} e^{-st} + \dots$$

Atunci

$$F(s) = \int_0^{+\infty} e^{-st} f(t) dt = \int_1^{+\infty} e^{-st} (t-1)^n dt = \mathcal{I}_n(t; 0)|_{t=1}^{t \rightarrow +\infty} = 0 - \left(\frac{-1}{s}\right)^{n+1} n! e^{-s},$$

$$\forall t \in [0, 1], \forall s \in D.$$

Deci, pentru $n \in \mathbb{N}^*$, $F : D \rightarrow \mathbb{C}$, $F(s) = \left(\frac{-1}{s}\right)^n n! e^{-s}$.

c) Fie $\eta : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $\eta(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ 1, & \text{dacă } t \geq 0 \end{cases}$ -a se vedea Curs:

$$\boxed{\mathcal{L}\{\eta(t)\}(s) = \frac{1}{s}} \text{ sau } \boxed{f(t) = \eta(t) \Rightarrow F(s) = \frac{1}{s}}.$$

d) Se obține, cu definiția, pentru $a > 0$ dat

$$\boxed{\mathcal{L}\{\eta(t-a)\}(s) = \frac{e^{-as}}{s}} \text{ sau } \boxed{f(t) = \eta(t-a) \Rightarrow F(s) = \frac{e^{-as}}{s}}.$$

e) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(t) = e^{\lambda t} \cdot \eta(t)$, unde $\lambda \in \mathbb{R}$ ($f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, pentru $\lambda \in \mathbb{C}$). A se vedea Curs:

$$\boxed{\mathcal{L}\{e^{\lambda t} \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{1}{s-\lambda}} \text{ sau } \boxed{f(t) = e^{\lambda t} \cdot \eta(t) \Rightarrow F(s) = \frac{1}{s-\lambda}}.$$

f), g) analog cu e). Se obține

$$\boxed{\mathcal{L}\{(\operatorname{ch} \omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s}{s^2 - \omega^2}; \mathcal{L}\{(\operatorname{sh} \omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{\omega}{s^2 - \omega^2}}.$$

h) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(t) = (\cos \omega t) \cdot \eta(t)$.

• Se observă că $f \in \mathcal{O}$, cu abscisa de convergență $\sigma_f = 0$

• $D = \{s \in \mathbb{C}; \operatorname{Re} s > 0\}$. Se calculează

$$F(s) = \int_0^{+\infty} e^{-st} f(t) dt = \int_0^{+\infty} e^{-st} \cos(\omega t) dt.$$

$$\mathcal{I}(t; c) = \int e^{-st} \cos(\omega t) dt \stackrel[t \text{ este variabilă de integrare}]{=} \frac{1}{s^2 + \omega^2} e^{-st} (\omega \sin(\omega t) - s \cos(\omega t)) + c,$$

$$\forall t \in [0, +\infty[, \forall c \in \mathbb{R}, \forall s \in D. \text{ Atunci}$$

$$\int_0^{+\infty} e^{-st} \cos \omega t dt = \mathcal{I}(t; 0)|_{t=0}^{t \rightarrow +\infty} = 0 - \frac{-s}{s^2 + \omega^2}.$$

Deci $F : D \rightarrow \mathbb{C}$, $F(s) = \frac{s}{s^2 + \omega^2}$. Se scrie

$$\boxed{\mathcal{L}\{(\cos \omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s}{s^2 + \omega^2}} \text{ sau } \boxed{f(t) = (\cos \omega t) \cdot \eta(t) \Rightarrow F(s) = \frac{s}{s^2 + \omega^2}}.$$

i) analog cu h). Se obține

$$\boxed{\mathcal{L}\{(\sin \omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{\omega}{s^2 + \omega^2}} \text{ sau } \boxed{f(t) = (\sin \omega t) \cdot \eta(t) \Rightarrow F(s) = \frac{\omega}{s^2 + \omega^2}}.$$

Teorema 1 (de liniaritate). Transformata Laplace este o funcție liniară, adică

$\forall f, g \in \mathcal{O}, \forall \alpha, \beta \in \mathbb{C}$:

$$\boxed{\mathcal{L}\{\alpha f(t) + \beta g(t)\}(s) = \alpha \mathcal{L}\{f(t)\}(s) + \beta \mathcal{L}\{g(t)\}(s)}, \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \max\{\sigma_f, \sigma_g\}.$$

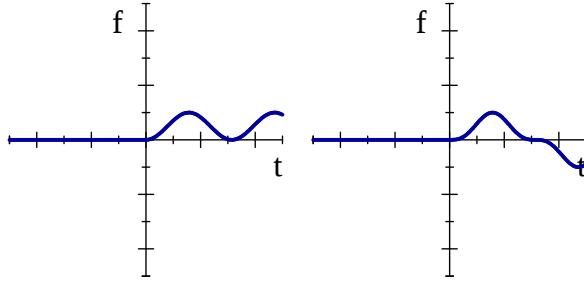
Observația 2. Transformatele Laplace pentru

$$f(t) = (\operatorname{ch} \omega t) \cdot \eta(t); f(t) = (\operatorname{sh} \omega t) \cdot \eta(t); f(t) = (\cos \omega t) \cdot \eta(t); f(t) = (\sin \omega t) \cdot \eta(t)$$

se pot determina folosind Teorema 1 și $\mathcal{L}\{e^{\lambda t} \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{1}{s-\lambda}$. A se vedea Curs.

Exercițiul 3. Utilizând Teorema 1, de liniaritate, să se determine transformata Laplace pentru :

a) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(t) = (\sin t)^2 \cdot \eta(t)$; b) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(t) = (\sin t)^3 \cdot \eta(t)$;

$$\text{c) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \frac{e^{at} - e^{bt}}{2} \cdot \eta(t).$$

$$\text{Rezolvare. a) } \mathcal{L} \left\{ (\sin t)^2 \cdot \eta(t) \right\} (s) = \mathcal{L} \left\{ \frac{1 - \cos 2t}{2} \cdot \eta(t) \right\} (s) =$$

$$\stackrel{T1, \text{ de lin }}{=} \frac{1}{2} \mathcal{L} \{ \eta(t) \} (s) - \frac{1}{2} \mathcal{L} \{ (\cos(2t)) \cdot \eta(t) \} (s) = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{s} - \frac{1}{2} \cdot \frac{s}{s^2 + 2^2} = \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{s^2 + 2^2}.$$

$$\text{b) } \mathcal{L} \left\{ (\sin t)^3 \cdot \eta(t) \right\} (s) = \mathcal{L} \left\{ \frac{3 \sin t - \sin(3t)}{4} \cdot \eta(t) \right\} (s) =$$

$$\stackrel{T1, \text{ de lin }}{=} \frac{3}{4} \mathcal{L} \{ (\sin t) \eta(t) \} (s) - \frac{1}{4} \mathcal{L} \{ (\sin(3t)) \cdot \eta(t) \} (s) = \frac{3}{4} \cdot \frac{1}{s^2 + 1^2} - \frac{1}{4} \cdot \frac{3}{s^2 + 3^2}.$$

$$\text{c) } \mathcal{L} \left\{ \frac{e^{at} - e^{bt}}{2} \cdot \eta(t) \right\} (s) = \mathcal{L} \left\{ \frac{1 - \cos 2t}{2} \cdot \eta(t) \right\} (s) =$$

$$\stackrel{T1, \text{ de lin }}{=} \frac{1}{2} \mathcal{L} \{ e^{at} \eta(t) \} (s) - \frac{1}{2} \mathcal{L} \{ e^{bt} \eta(t) \} (s) = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{s-a} - \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{s-b}.$$

Teorema 2 (a asemănării, comportarea la omotetie). Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L} \{ f(t) \} (s)$. Atunci, $\forall \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$

$$\boxed{\mathcal{L} \{ f(\omega t) \} (s) = \frac{1}{\omega} F\left(\frac{s}{\omega}\right), \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.}$$

Observația 3. Transformatele Laplace pentru

$$\text{a) } f(t) = (\operatorname{ch} \omega t) \cdot \eta(t); \text{ b) } f(t) = (\operatorname{sh} \omega t) \cdot \eta(t);$$

$$\text{c) } f(t) = (\cos \omega t) \cdot \eta(t); \text{ d) } f(t) = (\sin \omega t) \cdot \eta(t)$$

se pot determina folosind Teorema 2 și transformatele funcțiilor f cu $\omega = 1$. A se vedea Curs.

Teorema 3 (a deplasării, frequency-shift). Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L} \{ f(t) \} (s)$. Atunci, $\forall \lambda \in \mathbb{C}$,

$$\boxed{\mathcal{L} \{ e^{-\lambda t} f(t) \} (s) = F(s + \lambda), \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f - \operatorname{Re} \lambda.}$$

Exercițiul 4. Utilizând teorema deplasării, să se determine transformata Laplace pentru :

$$\text{a) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-\lambda t} (\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}, \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0;$$

$$\text{b) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-\lambda t} (\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}, \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0;$$

$$\text{c) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-\lambda t} (\cos(\omega t)) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}, \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0;$$

$$\text{d) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-\lambda t} (\sin(\omega t)) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}, \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0;$$

(rezultatele sunt valabile și pentru $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$, dacă $\omega \in \mathbb{R}^*$);

$$\text{e) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-2t} (\sin(3t)) \cdot \eta(t);$$

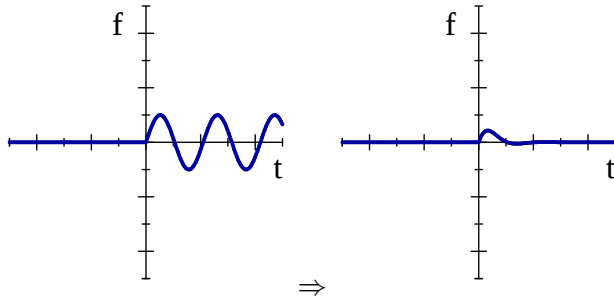
$$\text{f) } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{-\lambda t} t^n \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}, n \in \mathbb{N}^*.$$

Rezolvare (schiță).

$$\text{a) } \tilde{f}(t) = (\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L} \{ (\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t) \} (s) = \frac{s}{s^2 - \omega^2} \Rightarrow$$

$$\mathcal{L} \{ e^{-\lambda t} (\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t) \} (s) = \tilde{F}(s + \lambda) = \frac{s + \lambda}{(s + \lambda)^2 - \omega^2}.$$

- b) $\tilde{f}(t) = (\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{(\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{\omega}{s^2 - \omega^2} \Rightarrow$
 $\mathcal{L}\{e^{-\lambda t} (\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \tilde{F}(s + \lambda) = \frac{\omega}{(s + \lambda)^2 - \omega^2}.$
- c) $\tilde{f}(t) = (\cos(\omega t)) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{(\cos(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s}{s^2 + \omega^2} \Rightarrow$
 $\mathcal{L}\{e^{-\lambda t} (\cos(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \tilde{F}(s + \lambda) = \frac{s + \lambda}{(s + \lambda)^2 + \omega^2}.$
- d) $\tilde{f}(t) = (\sin(\omega t)) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{(\sin(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{\omega}{s^2 + \omega^2} \Rightarrow$
 $\mathcal{L}\{e^{-\lambda t} (\sin(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \tilde{F}(s + \lambda) = \frac{\omega}{(s + \lambda)^2 + \omega^2}.$
- e) $\tilde{f}(t) = (\sin(3t)) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{(\sin(3t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{3}{s^2 + 3^2} \Rightarrow$
 $\mathcal{L}\{e^{-2t} (\sin(3t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \tilde{F}(s + 2) = \frac{3}{(s + 2)^2 + 3^2}.$

Teorema 4 (a întârzierii argumentului, comportarea la translație, positive time-shift.).

Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Atunci, $\forall t_0 \in \mathbb{R}, t_0 > 0$,

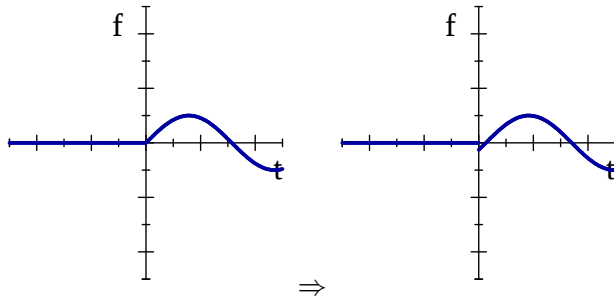
$$\boxed{\mathcal{L}\{f(t - t_0)\}(s) = e^{-t_0 s} F(s)}, \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.$$

Exercițiul 5. Utilizând teorema întârzierii argumentului, să se determine transformata Laplace pentru :

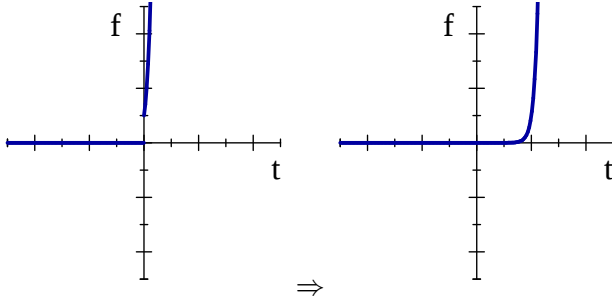
- a) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = (\sin(t - \frac{\pi}{12})) \cdot \eta(t)$; b) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = e^{7t-14} \cdot \eta(t)$.

Rezolvare.

- a) $\tilde{f}(t) = (\sin t) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{(\sin t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{1}{s^2 + 1} \Rightarrow$
 $\mathcal{L}\{(\sin(t - \frac{\pi}{12})) \cdot \eta(t)\}(s) = e^{-t_0 s} \tilde{F}(s) = e^{-\frac{\pi}{12} s} \frac{1}{s^2 + 1}.$

- b) $\tilde{f}(t) = e^{7t} \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{e^{7t} \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{1}{s - 7} \Rightarrow$
 $\mathcal{L}\{e^{7(t-2)} \cdot \eta(t)\}(s) = e^{-t_0 s} \tilde{F}(s) = e^{-2s} \frac{1}{s - 7}.$

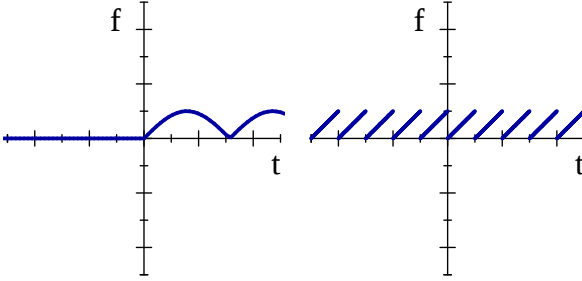

Teorema 5 (de periodicitate). Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Dacă f este funcție periodică pentru $t \geq 0$, de perioadă $T > 0$, atunci

$$\mathcal{L}\{f(t)\}(s) = \frac{1}{1 - e^{-sT}} \int_0^T e^{-st} f(t) dt, \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.$$

Exercițiul 6. Utilizând teorema de periodicitate, să se determine transformata Laplace pentru :

a) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ |\sin t|, & \text{dacă } t \geq 0. \end{cases}$; b) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \{t\}$.

Rezolvare. a) Se observă că f este funcție original și periodică pentru $t \geq 0$, cu $T = \pi$.

$$\mathcal{L}\{f(t)\}(s) = \frac{1}{1 - e^{-s\pi}} \int_0^\pi e^{-st} f(t) dt = \frac{1}{1 - e^{-s\pi}} \int_0^\pi e^{-st} \sin t dt.$$

$$\text{Dar } \int e^{-st} \sin t dt = \frac{1}{s^2 + 1} e^{-st} (-\cos t - s \sin t) + c \Rightarrow$$

$$\mathcal{L}\{f(t)\}(s) = \frac{1}{1 - e^{-s\pi}} \left(\frac{1}{s^2 + 1} e^{-s\pi} \cdot 1 - \frac{1}{s^2 + 1} 1(-1) \right) = \frac{1}{s^2 + 1} \frac{1 + e^{-s\pi}}{1 - e^{-s\pi}}.$$

○b) Se observă (a se vedea Curs) că f este funcție original și periodică pentru $t \geq 0$, cu $T = 1$.

$$\begin{aligned} \mathcal{L}\{f(t)\}(s) &= \frac{1}{1 - e^{-s \cdot 1}} \int_0^1 e^{-st} t dt = \frac{1}{1 - e^{-s}} \int_0^1 e^{-st} t dt \\ &= \frac{1}{1 - e^{-s}} \left(-\frac{1}{s} t e^{-st} \Big|_{t=0}^{t=1} - \frac{1}{s^2} e^{-st} \Big|_{t=0}^{t=1} \right) = \frac{1}{1 - e^{-s}} \left(-\frac{1}{s} e^{-s} - \frac{1}{s^2} e^{-s} + \frac{1}{s^2} \right). \end{aligned}$$

Teorema 6 (de derivare a originalului, imaginea derivatei originalului).

a) Fie f o funcție continuă pentru $t > 0$ astfel încât $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Se presupune că $\exists f'$ peste tot, eventual cu excepția originii, și $f' \in \mathcal{O}$ cu $\sigma_{f'}$ abscisa de convergență. Se notează $f(0_+) = \lim_{t \rightarrow 0, t > 0} f(t)$. Atunci

$$\mathcal{L}\{f'(t)\}(s) = sF(s) - f(0_+), \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \max\{\sigma_f, \sigma_{f'}\}.$$

b) Fie f o funcție continuă pentru $t > 0$ astfel încât $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Se presupune că f este de n ori derivabilă, $f', \dots, f^{(n)} \in \mathcal{O}$ cu $\sigma_{f'}, \dots, \sigma_{f^{(n)}}$ abscise de convergență și cu $f', \dots, f^{(n-1)}$ continue pentru $t > 0$. Se notează $f(0_+) = \lim_{t \rightarrow 0, t > 0} f(t), \dots,$

$$f^{(n-1)}(0_+) = \lim_{t \rightarrow 0, t > 0} f^{(n-1)}(t). \text{ Atunci, } \forall n \in \mathbb{N}^*,$$

$$\boxed{\mathcal{L}\{f^{(n)}(t)\}(s) = s^n F(s) - [s^{n-1}f(0_+) + s^{n-2}f'(0_+) + \dots + s f^{(n-2)}(0_+) + f^{(n-1)}(0_+)]},$$

$$\forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \max \left\{ \sigma_f, \sigma_{f'}, \dots, \sigma_{f^{(n)}} \right\}.$$

○ **Exercițiul 7.** Fie $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ 2t, & \text{dacă } 0 \leq t \leq 1 \\ 0, & \text{dacă } t > 1 \end{cases}$

a) Să se calculeze $\mathcal{L}\{f(t)\}$;

b) Să se calculeze $\mathcal{L}\{f'(t)\}$;

c) Se poate aplica formula $\mathcal{L}\{f'(t)\}(s) = sF(s) - f(0_+)$? Justificare.

Rezolvare. A se vedea Curs.

Teorema 7 (de derivare a imaginii). Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Atunci

a) $\boxed{\mathcal{L}\{(-t)f(t)\}(s) = F'(s)}, \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.$

b) $\forall n \in \mathbb{N}^*, \boxed{\mathcal{L}\{(-t)^n f(t)\}(s) = F^{(n)}(s)}, \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.$

Exercițiul 8. Utilizând teorema de derivare a imaginii, să se determine transformata Laplace pentru :

a) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = -te^{\lambda t} \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}$; b) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t^n e^{\lambda t} \cdot \eta(t), n \in \mathbb{N}^*$;

c) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t(\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t)$; d) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t(\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t)$;

e) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t(\cos(\omega t)) \cdot \eta(t)$; f) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t(\sin(\omega t)) \cdot \eta(t)$;

g) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t^2(\sin 2t)(\cos 3t) \cdot \eta(t)$; h) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t^2(\cos 3t) \cdot \eta(t)$;

i) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t(\sin 4t) \cdot \eta(t)$; j) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t^2 e^{2t}(\sin t) \cdot \eta(t)$;

k) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = te^t(\cos t) \cdot \eta(t)$.

Rezolvare. a), b) A se vedea Curs

$$\boxed{\mathcal{L}\{t^n e^{\lambda t} \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{n!}{(s - \lambda)^{n+1}}}. \text{ În particular, } \boxed{\mathcal{L}\{t^n \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{n!}{s^{n+1}}}.$$

c) $\tilde{f}(t) = \operatorname{ch}(\omega t) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{\operatorname{ch}(\omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s}{s^2 - \omega^2} \Rightarrow$

$$\begin{aligned} \mathcal{L}\{t(\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) &\stackrel{T1, \text{de lin}}{=} (-1) \mathcal{L}\{(-t) \operatorname{ch}(\omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \\ &= (-1) \tilde{F}'(s) = (-1) \frac{d}{ds} \left(\frac{s}{s^2 - \omega^2} \right) = (-1) \frac{1(s^2 - \omega^2) - s \cdot 2s}{(s^2 - \omega^2)^2} = \frac{s^2 + \omega^2}{(s^2 - \omega^2)^2}. \end{aligned}$$

$$\boxed{\mathcal{L}\{t(\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s^2 + \omega^2}{(s^2 - \omega^2)^2}; \mathcal{L}\{t(\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{2s\omega}{(s^2 - \omega^2)^2}}$$

$$\boxed{\mathcal{L}\{t(\cos(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s^2 - \omega^2}{(s^2 + \omega^2)^2}; \mathcal{L}\{t(\sin(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{2s\omega}{(s^2 + \omega^2)^2}}.$$

Se poate arăta și că

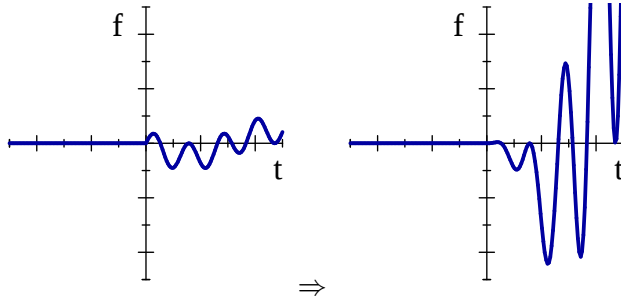
$$\boxed{\mathcal{L}\{t^n(\operatorname{ch}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = (-1)^n \frac{d^n}{ds^n} \left(\frac{s}{s^2 - \omega^2} \right); \mathcal{L}\{t^n(\operatorname{sh}(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = (-1)^n \frac{d^n}{ds^n} \left(\frac{\omega}{s^2 - \omega^2} \right)}.$$

$$\boxed{\mathcal{L}\{t^n(\cos(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = (-1)^n \frac{d^n}{ds^n} \left(\frac{s}{s^2 + \omega^2} \right); \mathcal{L}\{t^n(\sin(\omega t)) \cdot \eta(t)\}(s) = (-1)^n \frac{d^n}{ds^n} \left(\frac{\omega}{s^2 + \omega^2} \right)}.$$

d), e), f) analog cu c)

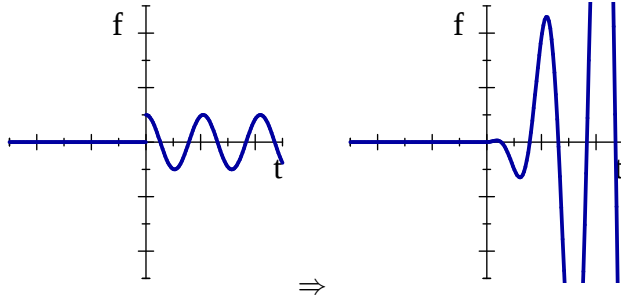
g) Deoarece $\tilde{f}(t) = \sin(\omega t) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{\sin(\omega t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{\omega}{s^2 + \omega^2}$, atunci

$$\begin{aligned} \mathcal{L}\{t^2(\sin 2t)(\cos 3t) \cdot \eta(t)\}(s) &= \mathcal{L}\left\{t^2 \frac{\sin 5t + \sin(-t)}{2} \cdot \eta(t)\right\}(s) = \\ &\stackrel{T1, \text{de lin}}{=} \frac{1}{2} \mathcal{L}\{(-t)^2(\sin 5t) \cdot \eta(t)\}(s) - \frac{1}{2} \mathcal{L}\{(-t)^2(\sin t) \cdot \eta(t)\}(s) = \\ &\stackrel{T7, \text{de derivare a imaginii}}{=} \frac{1}{2} \left(\frac{5}{s^2 + 5^2}\right)''_s - \frac{1}{2} \left(\frac{1}{s^2 + 1^2}\right)''_s = \\ &= \frac{1}{2} \left(\frac{-5 \cdot 2s}{(s^2 + 5^2)^2}\right)' - \frac{1}{2} \left(\frac{-1 \cdot 2s}{(s^2 + 1^2)^2}\right)' = \\ &= -5 \left(\frac{(s^2 + 5^2) - s \cdot 2 \cdot 2s}{(s^2 + 5^2)^3}\right) + \left(\frac{(s^2 + 1^2) - s \cdot 2 \cdot 2s}{(s^2 + 1^2)^3}\right) = -5 \frac{-3s^2 + 5^2}{(s^2 + 5^2)^3} + \frac{-3s^2 + 1^2}{(s^2 + 1^2)^3}. \end{aligned}$$

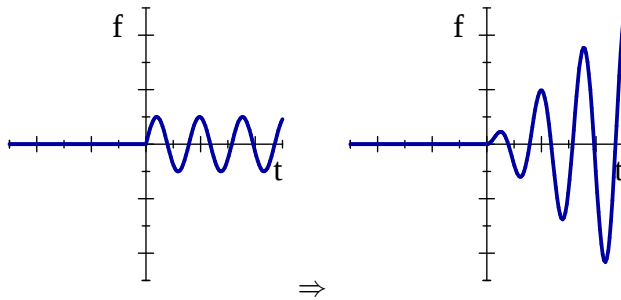

Analog

$$\mathcal{L}\{t^2(\cos 3t) \cdot \eta(t)\}(s) \stackrel{T7, \text{de derivare a imaginii}}{=} \left(\frac{s}{s^2 + 3^2}\right)'' = \frac{2s^3 - 54s}{(s^2 + 9)^3}.$$

$$\mathcal{L}\{t(\sin 4t) \cdot \eta(t)\}(s) \stackrel{T7, \text{de derivare a imaginii}}{=} \left(\frac{4}{s^2 + 4^2}\right)' = \frac{8s}{(s^2 + 16)^2}.$$

$$\mathcal{L}\{t^2 e^{2t}(\sin t) \cdot \eta(t)\}(s) \stackrel{T7, \text{de derivare a imaginii}}{=} \left(\frac{1}{(s-2)^2 + 1}\right)'' = 2 \frac{(s-2)^2 - 1}{((s-2)^2 + 1)^3}.$$

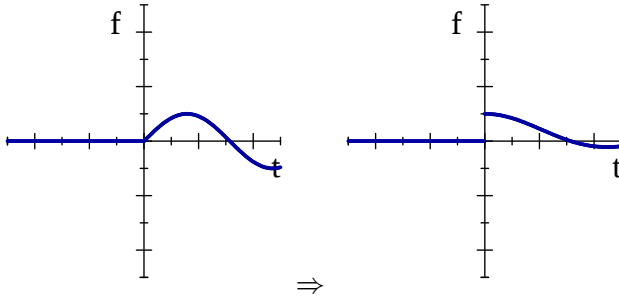
$$\mathcal{L}\{te^t(\cos t) \cdot \eta(t)\}(s) \stackrel{T7, \text{de derivare a imaginii}}{=} -\left(\frac{s-1}{(s-1)^2+1}\right)' = \frac{s^2-2s}{((s-1)^2+1)^2}.$$

Teorema 8 (de integrare a imaginii). Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Fie $g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ (sau $g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$) definită prin $g(t) = \frac{f(t)}{t}, \forall t \in \mathbb{R}^*$. Dacă $g \in \mathcal{O}$ cu σ_g abscisa de convergență, atunci

$$\mathcal{L}\left\{\frac{f(t)}{t}\right\}(s) = \int_s^{+\infty} F(p) dp, \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \max\{\sigma_f, \sigma_g\}.$$

Exercițiul 9. Utilizând teorema de integrare a imaginii, să se determine transformata Laplace pentru :

a) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \frac{\sin t}{t} \cdot \eta(t).$

Rezolvare. Deoarece $\tilde{f}(t) = \sin t \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{\sin t \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{1}{s^2+1}$, atunci

$$\mathcal{L}\left\{\frac{\sin t}{t} \cdot \eta(t)\right\}(s) \stackrel{T8}{=} \int_s^{+\infty} \tilde{F}(p) dp = \int_s^{+\infty} \frac{1}{p^2+1} dp = \operatorname{arctg} p \Big|_{p=s}^{p \rightarrow +\infty} = \frac{\pi}{2} - \operatorname{arctg} s.$$

b) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \frac{\cos at - \cos bt}{t} \cdot \eta(t), \forall a, b \in \mathbb{R}$

Rezolvare. Deoarece

$$\tilde{f}(t) = (\cos at - \cos bt) \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{(\cos at - \cos bt) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{s}{s^2+a^2} - \frac{s}{s^2+b^2},$$

atunci

$$\begin{aligned} \mathcal{L}\left\{\frac{\cos at - \cos bt}{t} \cdot \eta(t)\right\}(s) &\stackrel{T8}{=} \int_s^{+\infty} \tilde{F}(p) dp = \int_s^{+\infty} \left(\frac{p}{p^2+a^2} - \frac{p}{p^2+b^2}\right) dp \\ &= \frac{1}{2} \ln \frac{p^2+a^2}{p^2+b^2} \Big|_{p=s}^{p \rightarrow +\infty} = -\frac{1}{2} \ln \frac{s^2+a^2}{s^2+b^2}. \end{aligned}$$

Teorema 9 (de integrare a originalului, imaginea originalului integrat). Fie $f \in \mathcal{O}$ cu σ_f abscisa de convergență și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$. Atunci, fără a scrie " $\eta(t)$ ",

a) $\mathcal{L}\left\{\int_0^t f(\tau) d\tau\right\}(s) = \frac{1}{s} F(s), \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.$

b) $\forall n \in \mathbb{N}^*, \mathcal{L}\left\{\int_0^t \left(\underbrace{\int_0^{\tau_1} \left(\dots \int_0^{\tau_{n-1}} f(\tau_n) d\tau_n\right) d\tau_2}_{\dots} \right) d\tau_1\right\}(s) = \frac{1}{s^n} F(s), \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \sigma_f.$

Exercițiul 10. Utilizând teorema de integrare a originalului, să se determine transformata Laplace pentru :

a) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \left(\int_0^t \frac{\sin \tau}{\tau} d\tau\right) \cdot \eta(t);$

Rezolvare. Deoarece $\tilde{f}(t) = \frac{\sin t}{t} \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\left\{\frac{\sin t}{t} \cdot \eta(t)\right\}(s) = \frac{\pi}{2} - \arctg s$, atunci

$$\mathcal{L}\left\{\left(\int_0^t \frac{\sin \tau}{\tau} d\tau\right) \cdot \eta(t)\right\}(s) \stackrel{T9}{=} \frac{1}{s} \tilde{F}(s) = \frac{1}{s} \left(\frac{\pi}{2} - \arctg s\right);$$

b) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \left(\int_0^t \tau^4 e^{-2\tau} d\tau\right) \cdot \eta(t);$

Rezolvare. Deoarece $\tilde{f}(t) = t^4 e^{-2t} \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{t^4 e^{-2t} \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{4!}{(s+2)^5}$, atunci

$$\mathcal{L}\left\{\left(\int_0^t \tau^4 e^{-2\tau} d\tau\right) \cdot \eta(t)\right\}(s) \stackrel{T9}{=} \frac{1}{s} \tilde{F}(s) = \frac{1}{s} \frac{4!}{(s+2)^5};$$

c) $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \left(\int_0^t e^{3\tau} \sin 2\tau d\tau\right) \cdot \eta(t);$

Rezolvare. Deoarece $\tilde{f}(t) = e^{3t} \sin 2t \cdot \eta(t) \Rightarrow \tilde{F}(s) = \mathcal{L}\{e^{3t} \sin 2t \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{2}{(s-3)^2 + 2^2}$, atunci

$$\mathcal{L}\left\{\left(\int_0^t e^{3\tau} \sin 2\tau d\tau\right) \cdot \eta(t)\right\}(s) \stackrel{T9}{=} \frac{1}{s} \tilde{F}(s) = \frac{1}{s} \frac{2}{(s-3)^2 + 2^2};$$

Definiția 4. Fie $f, g \in \mathcal{O}$ funcții original. Funcția $f * g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ (sau $f * g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}$), definită prin

$$(f * g)(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ \int_0^t f(\tau) g(t-\tau) d\tau, & \text{dacă } t \geq 0 \end{cases}$$

se numește *produs de convoluție a funcțiilor original* f și g , și se notează $f * g$.

Teorema 10 (Borel, a imaginii produsului de convoluție a două funcții original). Fie $f \in \mathcal{O}$ o funcție original cu abscisa de convergență σ_f și $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$, respectiv $g \in \mathcal{O}$ o funcție original cu abscisa de convergență σ_g și $G(s) = \mathcal{L}\{g(t)\}(s)$. Atunci $f * g \in \mathcal{O}$ și

$$\mathcal{L}\{f * g\}(s) = F(s) \cdot G(s), \text{ pentru } \forall s \in \mathbb{C} \text{ cu } \operatorname{Re} s > \max\{\sigma_f, \sigma_g\}.$$

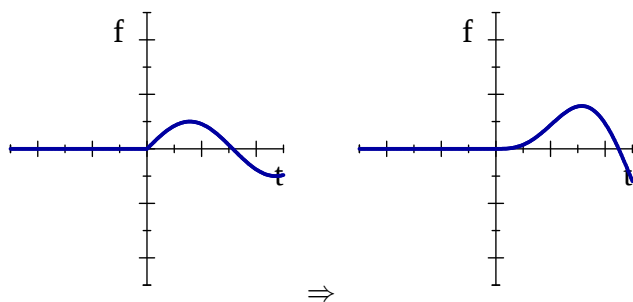
Se scrie, prin convenție, și

$$\mathcal{L}\left\{\left(\int_0^t f(\tau) g(t-\tau) d\tau\right) \cdot \eta(t)\right\}(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s) \cdot \mathcal{L}\{g(t)\}(s).$$

Exercițiul 11. a) Fie $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \sin t \cdot \eta(t)$. Să se determine $f * f$. Să se determine $\mathcal{L}\{f * f\}$.

Rezolvare. • Pentru $t \geq 0$,

$$\begin{aligned} (f * f)(t) &= \int_0^t f(\tau) f(t-\tau) d\tau = \int_0^t \sin \tau \cdot \sin(t-\tau) d\tau = \\ &= \int_0^t \frac{\cos(\tau - (t-\tau)) - \cos(\tau + (t-\tau))}{2} d\tau = \frac{1}{2} \int_0^t (\cos(2\tau - t) - \cos t) d\tau \stackrel{\tau \text{ var. de integrare}}{=} \\ &= \frac{1}{2} \left(\frac{\sin(2\tau - t)}{2} - (\cos t) \cdot \tau \right) \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} = \frac{1}{2} \left(\frac{\sin t}{2} - (\cos t) \cdot t - \frac{\sin t}{2} + 0 \right) = \frac{1}{2} (\sin t - t \cos t). \end{aligned}$$

•Folosind Teorema Borel, se obține imediat:

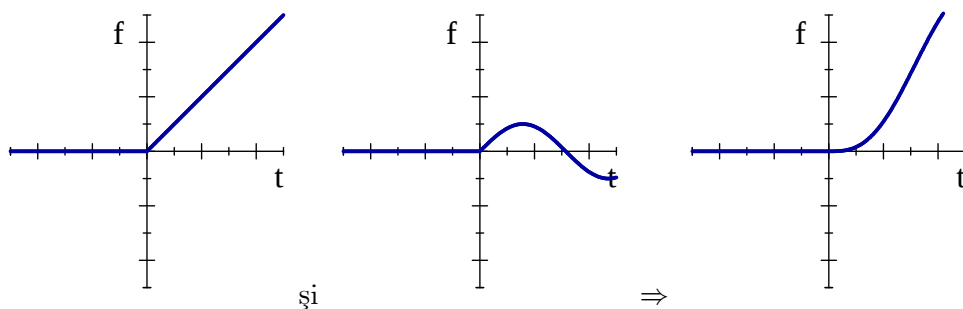
$$\mathcal{L}\{(f * f)(t)\}(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s) \cdot \mathcal{L}\{f(t)\}(s) = \frac{1}{s^2 + 1} \cdot \frac{1}{s^2 + 1}. \text{b) Fie } f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = t \cdot \eta(t).$$

Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(t) = \sin t \cdot \eta(t)$.

Să se determine $f * g$; Să se determine $\mathcal{L}\{f * g\}$.

Rezolvare. •Pentru $t \geq 0$,

$$\begin{aligned} (f * g)(t) &= \int_0^t f(\tau) g(t - \tau) d\tau = \int_0^t \tau \cdot \sin(t - \tau) d\tau = \\ &= \int_0^t \tau \cdot \frac{d}{d\tau} (\cos(t - \tau)) d\tau \stackrel{\tau \text{ var. de integrare}}{=} (\tau \cdot \cos(t - \tau)) \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} - \int_0^t 1 \cdot \cos(t - \tau) d\tau = \\ &= (t \cdot \cos 0 - 0) - (-\sin(t - \tau)) \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} = t - \sin t \end{aligned}$$

•Folosind Tabelul pentru produsul de convoluție calculat:

$$\mathcal{L}\{(f * g)(t)\}(s) = \mathcal{L}\{(t - \sin t) \cdot \eta(t)\}(s) = \frac{1}{s^2} - \frac{1}{s^2 + 1}$$

•Folosind Teorema Borel se obține imediat:

$$\mathcal{L}\{(f * g)(t)\}(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s) \cdot \mathcal{L}\{g(t)\}(s) = \frac{1}{s^2} \cdot \frac{1}{s^2 + 1}$$

TRANSFORMATA LAPLACE

	<u>$f(t)$-funcția original</u>	<u>$F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$-funcția imagine</u>
1.	$\delta(t)$ -distribuția Dirac (impuls unitar)	1
2.	$\eta(t) = \begin{cases} 0, & \text{dacă } t < 0 \\ 1, & \text{dacă } t \geq 0, \end{cases}$	$\frac{1}{s}, \operatorname{Re} s > 0$
3.	$e^{\lambda t} \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}$	$\frac{1}{s - \lambda}, \operatorname{Re} s > \operatorname{Re} \lambda$
4.	$\operatorname{ch}(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{s}{s^2 - \omega^2}, \operatorname{Re} s > 0$
5.	$\operatorname{sh}(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{\omega}{s^2 - \omega^2}, \operatorname{Re} s > 0$
6.	$\cos(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{s}{s^2 + \omega^2}, \operatorname{Re} s > 0$
7.	$\sin(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{\omega}{s^2 + \omega^2}, \operatorname{Re} s > 0$
8.	$e^{-\lambda t} \cdot \operatorname{ch}(\omega t) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}$	$\frac{s + \lambda}{(s + \lambda)^2 - \omega^2}, \operatorname{Re} s > -\operatorname{Re} \lambda$
9.	$e^{-\lambda t} \cdot \operatorname{sh}(\omega t) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}$	$\frac{\omega}{(s + \lambda)^2 - \omega^2}, \operatorname{Re} s > -\operatorname{Re} \lambda$
10.	$e^{-\lambda t} \cdot \cos(\omega t) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}$	$\frac{s + \lambda}{(s + \lambda)^2 + \omega^2}, \operatorname{Re} s > -\operatorname{Re} \lambda$
11.	$e^{-\lambda t} \cdot \sin(\omega t) \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}$	$\frac{\omega}{(s + \lambda)^2 + \omega^2}, \operatorname{Re} s > -\operatorname{Re} \lambda$
12.	$t^n \cdot e^{\lambda t} \cdot \eta(t), \lambda \in \mathbb{C}, n \in \mathbb{N}^*$	$\frac{n!}{(s - \lambda)^{n+1}}, \operatorname{Re} s > \operatorname{Re} \lambda$
13.	$t^n \cdot \eta(t), n \in \mathbb{N}^*$	$\frac{n!}{s^{n+1}}, \operatorname{Re} s > 0$
14.	$t \cdot \operatorname{ch}(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{s^2 + \omega^2}{(s^2 - \omega^2)^2}, \operatorname{Re} s > 0$
15.	$t \cdot \operatorname{sh}(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{2s\omega}{(s^2 - \omega^2)^2}, \operatorname{Re} s > 0$
16.	$t \cdot \cos(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{s^2 - \omega^2}{(s^2 + \omega^2)^2}, \operatorname{Re} s > 0$
17.	$t \cdot \sin(\omega t) \cdot \eta(t), \omega \in \mathbb{R}, \omega > 0$	$\frac{2s\omega}{(s^2 + \omega^2)^2}, \operatorname{Re} s > 0$
18.	$\tilde{f}(t - t_0)$	$e^{-t_0 s} \tilde{F}(s)$
19.	$\begin{cases} 0, & t < 0 \\ \int_0^t \tilde{f}(\tau) \tilde{g}(t - \tau) d\tau, & t \geq 0 \end{cases}$	$\tilde{F}(s) \cdot \tilde{G}(s)$

Exercițiul 12. Să se determine funcțiile originale pentru :

- a) $F(s) = \frac{1}{s+3}$; b) $F(s) = \frac{1}{2s+3}$; c) $F(s) = \frac{3s+2}{s^2+16}$; d) $F(s) = \frac{6s+7}{s^2-25}$; e) $F(s) = \frac{e^{-s}}{s+2}$;
f) $F(s) = \frac{1}{s^2+4s+13}$; g) $F(s) = \frac{1}{s(s+1)(s^2+1)}$; h) $F(s) = \frac{1}{s^2-3s+2}$;
i) $F(s) = \frac{s}{s^4+5s^2+4}$; j) $F(s) = \frac{1}{s^4-s^2}$; k) $F(s) = \frac{s^3}{s^4-1}$;
l) $F(s) = \frac{s^2+1}{(s+1)^3}$; m) $F(s) = \frac{2s-1}{s^4-1}$; n) $F(s) = \frac{s^2+1}{s^4+s^3+s+1}$;
o) $F(s) = \frac{s^3+1}{s^2(s^2+1)}$; p) $F(s) = \frac{1}{(s^2+1)^2}$.

Rezolvare. Se caută $f(t) = ?$ funcție original astfel încât $F(s) = \mathcal{L}\{f(t)\}(s)$.

- a) $F(s) = \frac{1}{s+3} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} f(t) = e^{-3t} \cdot \eta(t)$.
b) $F(s) = \frac{1}{2s+3} = \frac{1}{2} \frac{1}{s+\frac{3}{2}} \stackrel{\text{tabel}}{=} \frac{1}{2} \mathcal{L}\left\{e^{-\frac{3}{2}t} \cdot \eta(t)\right\}(s) \stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L}\left\{\frac{1}{2}e^{-\frac{3}{2}t} \cdot \eta(t)\right\}(s)$
 $\Rightarrow f(t) = \frac{1}{2}e^{-\frac{3}{2}t} \cdot \eta(t)$.
c) $F(s) = \frac{3s+2}{s^2+16} = 3 \frac{s}{s^2+4^2} + 2 \frac{1}{4} \frac{4}{s^2+4^2} \stackrel{\text{tabel}}{=}$
 $= 3 \mathcal{L}\{(\cos 4t) \cdot \eta(t)\}(s) + \frac{1}{2} \mathcal{L}\{(\sin 4t) \cdot \eta(t)\}(s) \stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L}\left\{3(\cos 4t) \cdot \eta(t) + \frac{1}{2}(\sin 4t) \cdot \eta(t)\right\}(s)$
 $\Rightarrow f(t) = \left(3 \cos 4t + \frac{1}{2} \sin 4t\right) \cdot \eta(t)$.
d) $F(s) = \frac{6s+7}{s^2-25} = 6 \frac{s}{s^2-5^2} + 7 \frac{1}{5} \frac{5}{s^2-5^2} \stackrel{\text{tabel}}{=}$
 $= 6 \mathcal{L}\{(\text{ch } 5t) \cdot \eta(t)\}(s) + \frac{7}{5} \mathcal{L}\{(\text{sh } 5t) \cdot \eta(t)\}(s) \stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L}\left\{6(\text{ch } 5t) \cdot \eta(t) + \frac{7}{5}(\text{sh } 5t) \cdot \eta(t)\right\}(s)$
 $\Rightarrow f(t) = \left(6 \text{ch } 5t + \frac{7}{5} \text{sh } 5t\right) \cdot \eta(t)$.
e) $F(s) = \frac{e^{-s}}{s+2}$;
 $\tilde{F}(s) = \frac{1}{s+2} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{f}(t) = e^{-2t} \cdot \eta(t)$. Atunci
 $F(s) = e^{-1 \cdot s} \frac{1}{s+2} = e^{-1 \cdot s} \tilde{F}(s) \stackrel{\text{tabel}}{=} \mathcal{L}\left\{\tilde{f}(t-1)\right\}(s) = \mathcal{L}\left\{e^{-2(t-1)} \cdot \eta(t-1)\right\}(s)$
 $\Rightarrow f(t) = e^{-2(t-1)} \cdot \eta(t-1)$.
f) $F(s) = \frac{1}{s^2+4s+13}$;
 $F(s) = \frac{1}{(s+2)^2+3^2} = \frac{1}{3} \frac{3}{(s+2)^2+3^2} \stackrel{\text{tabel}}{=} \frac{1}{3} \mathcal{L}\left\{e^{-2t} \sin(3t) \cdot \eta(t)\right\}(s)$.
g) $F(s) = \frac{1}{s(s+1)(s^2+1)}$;
Se descompune F în fracții din tabel (chiar simple) $\Rightarrow$
 $F(s) = \frac{1}{s} - \frac{1}{2} \frac{1}{s+1} - \frac{1}{2} \frac{s}{s^2+1} - \frac{1}{2} \frac{1}{s^2+1} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow}$
 $F(s) = \mathcal{L}\{\eta(t)\}(s) - \frac{1}{2} \mathcal{L}\{e^{-t} \cdot \eta(t)\}(s) - \frac{1}{2} \mathcal{L}\{(\cos t) \cdot \eta(t)\}(s) - \frac{1}{2} \mathcal{L}\{(\sin t) \cdot \eta(t)\}(s) =$

$$\begin{aligned} & \stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L} \left\{ \eta(t) - \frac{1}{2} e^{-t} \cdot \eta(t) - \frac{1}{2} (\cos t) \cdot \eta(t) - \frac{1}{2} (\sin t) \cdot \eta(t) \right\} (s) \\ \Rightarrow f(t) &= \left(1 - \frac{1}{2} e^{-t} - \frac{1}{2} \cos t - \frac{1}{2} \sin t \right) \cdot \eta(t). \end{aligned}$$

$$\text{h) } F(s) = \frac{1}{s^2 - 3s + 2};$$

modul 1. Se descompune F în fracții din tabel (chiar simple) $\Rightarrow$

$$F(s) = -\frac{1}{s-1} + \frac{1}{s-2} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow}$$

$$\begin{aligned} F(s) &= -\mathcal{L} \{ e^t \cdot \eta(t) \} (s) + \mathcal{L} \{ e^{2t} \cdot \eta(t) \} (s) \stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L} \{ -e^t \cdot \eta(t) + e^{2t} \cdot \eta(t) \} (s) \\ \Rightarrow f(t) &= (-e^t + e^{2t}) \cdot \eta(t) \text{ sau } f(t) = -e^t + e^{2t}, t \geq 0 \end{aligned}$$

$$\text{modul 2. } F(s) = 2 \frac{\frac{1}{2}}{\left(s - \frac{3}{2}\right)^2 - \left(\frac{1}{2}\right)^2} \stackrel{\text{tabel}}{=} \text{ sau } T3, \text{ a deplasării}$$

$$= 2\mathcal{L} \left\{ e^{\frac{3}{2}t} \text{sh} \left(\frac{1}{2}t \right) \cdot \eta(t) \right\} (s) \stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L} \left\{ 2e^{\frac{3}{2}t} \text{sh} \left(\frac{1}{2}t \right) \cdot \eta(t) \right\} (s)$$

$$\Rightarrow f(t) = 2e^{\frac{3}{2}t} \frac{e^{\frac{1}{2}t} - e^{-\frac{1}{2}t}}{2} \cdot \eta(t) = (-e^t + e^{2t}) \cdot \eta(t) \text{ sau } f(t) = -e^t + e^{2t}, t \geq 0$$

modul 3. Se folosește $T10$, a lui Borel:

$$F(s) = \underbrace{\frac{1}{s-1}}_{\tilde{F}(s)} \cdot \underbrace{\frac{1}{s-2}}_{\tilde{G}(s)}.$$

$$\tilde{F}(s) = \frac{1}{s-1} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{f}(t) = e^t \cdot \eta(t).$$

$$\tilde{G}(s) = \frac{1}{s-2} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{g}(t) = e^{2t} \cdot \eta(t).$$

$$\text{Atunci } F(s) = \tilde{F}(s) \cdot \tilde{G}(s) \stackrel{T10, \text{a lui Borel}}{\stackrel{\text{convenție}}{=}} \mathcal{L} \left\{ \int_0^t \tilde{f}(\tau) \tilde{g}(t-\tau) d\tau \right\} (s) = \mathcal{L} \left\{ \int_0^t e^\tau \cdot e^{2(t-\tau)} d\tau \right\} (s).$$

$$\Rightarrow f(t) = \int_0^t e^{2t-\tau} d\tau = \frac{e^{2t-\tau}}{-1} \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} = \frac{e^{2t-t}}{-1} - \frac{e^{2t-0}}{-1} = -e^t + e^{2t}, t \geq 0$$

$$\text{sau } f(t) = (-e^t + e^{2t}) \cdot \eta(t).$$

$$\text{i) } F(s) = \frac{1}{s^4 + 5s^2 + 4};$$

modul 1. Se descompune F în fracții din tabel (chiar simple) $\Rightarrow$

$$F(s) = \frac{1}{3} \frac{s}{s^2 + 1} - \frac{1}{3} \frac{s}{s^2 + 4}.$$

$$\stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} F(s) = \frac{1}{3} \mathcal{L} \{ (\cos t) \cdot \eta(t) \} (s) - \frac{1}{3} \mathcal{L} \{ (\cos 2t) \cdot \eta(t) \} (s)$$

$$\stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L} \left\{ \frac{1}{3} (\cos t) \cdot \eta(t) - \frac{1}{3} (\cos 2t) \cdot \eta(t) \right\} (s)$$

$$\Rightarrow f(t) = \left(\frac{1}{3} \cos t - \frac{1}{3} \cos 2t \right) \cdot \eta(t) \text{ sau } f(t) = \frac{1}{3} \cos t - \frac{1}{3} \cos 2t, t \geq 0.$$

modul 2. Se folosește $T10$, a lui Borel:

$$F(s) = \underbrace{\frac{1}{s^2 + 1}}_{\tilde{F}(s)} \cdot \underbrace{\frac{s}{s^2 + 4}}_{\tilde{G}(s)}.$$

$$\tilde{F}(s) = \frac{1}{s^2 + 1} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{f}(t) = (\sin t) \cdot \eta(t).$$

$$\tilde{G}(s) = \frac{s}{s^2 + 4} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{g}(t) = (\cos 2t) \cdot \eta(t).$$

Atunci

$$\begin{aligned}
 F(s) &= \tilde{F}(s) \cdot \tilde{G}(s) \stackrel{\substack{T10,a \text{ lui Borel} \\ \text{convenție}}}{=} \mathcal{L} \left\{ \int_0^t \tilde{f}(\tau) \tilde{g}(t-\tau) d\tau \right\} (s) = \mathcal{L} \left\{ \int_0^t \sin \tau \cdot \cos 2(t-\tau) d\tau \right\} (s). \\
 \Rightarrow f(t) &= \int_0^t \frac{\sin(\tau + 2t - 2\tau) + \sin(\tau - 2t + 2\tau)}{2} d\tau = \int_0^t \left(\frac{1}{2} \sin(-\tau + 2t) + \frac{1}{2} \sin(3\tau - 2t) \right) d\tau = \\
 &= \left(\frac{1 - \cos(-\tau + 2t)}{2 \cdot (-1)} + \frac{1 - \cos(3\tau - 2t)}{2 \cdot 3} \right) \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} \\
 &= \left(\frac{1 - \cos t}{2 \cdot (-1)} + \frac{1 - \cos t}{2 \cdot 3} \right) - \left(\frac{1 - \cos 2t}{2 \cdot (-1)} + \frac{1 - \cos(-2t)}{2 \cdot 3} \right) = \frac{1}{3} \cos t - \frac{1}{3} \cos 2t, t \geq 0 \\
 \text{sau } f(t) &= \left(\frac{1}{3} \cos t - \frac{1}{3} \cos 2t \right) \cdot \eta(t).
 \end{aligned}$$

j) $F(s) = \frac{1}{s^4 - s^2}.$

modul 1. Se descompune F în fracții din tabel (chiar simple) $\Rightarrow$

$$\begin{aligned}
 F(s) &= -\frac{1}{s^2} - \frac{1}{2} \frac{1}{s+1} + \frac{1}{2} \frac{1}{s-1} \\
 \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} F(s) &= -\mathcal{L}\{(-t) \cdot \eta(t)\}(s) - \frac{1}{2} \mathcal{L}\{e^{-t} \cdot \eta(t)\}(s) + \frac{1}{2} \mathcal{L}\{e^t \cdot \eta(t)\}(s) \\
 &\stackrel{T1, \text{lin}}{=} \mathcal{L} \left\{ t \cdot \eta(t) - \frac{1}{2} e^{-t} \cdot \eta(t) + \frac{1}{2} e^t \cdot \eta(t) \right\} (s) \\
 \Rightarrow f(t) &= \left(t - \frac{1}{2} e^{-t} + \frac{1}{2} e^t \right) \cdot \eta(t) \text{ sau } f(t) = t - \frac{1}{2} e^{-t} + \frac{1}{2} e^t, t \geq 0.
 \end{aligned}$$

modul 2. Se folosește $T10$, a lui Borel:

$$\begin{aligned}
 F(s) &= \underbrace{\frac{1}{s^2}}_{\tilde{F}(s)} \cdot \underbrace{\frac{1}{s^2-1}}_{\tilde{G}(s)}. \\
 \tilde{F}(s) &= \frac{1}{s^2} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{f}(t) = (-t) \cdot \eta(t). \\
 \tilde{G}(s) &= \frac{1}{s^2-1} \stackrel{\text{tabel}}{\Rightarrow} \tilde{g}(t) = \text{sh } t \cdot \eta(t). \\
 \text{Atunci } F(s) &= \tilde{F}(s) \cdot \tilde{G}(s) \stackrel{\substack{T10,a \text{ lui Borel} \\ \text{convenție}}}{=} \mathcal{L} \left\{ \int_0^t \tilde{f}(\tau) \tilde{g}(t-\tau) d\tau \right\} (s) = \mathcal{L} \left\{ \int_0^t (-\tau) \cdot \text{sh}(t-\tau) d\tau \right\} (s). \\
 \Rightarrow f(t) &= -\int_0^t \tau \cdot \text{sh}(t-\tau) d\tau = ..
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{modul 2.1. } f(t) &= -\int_0^t \tau \cdot \frac{e^{(t-\tau)} - e^{-(t-\tau)}}{2} d\tau = \frac{1}{2} \int_0^t \tau \cdot \frac{d}{d\tau} (e^{(t-\tau)} + e^{-(t-\tau)}) d\tau = \\
 &= \frac{1}{2} \left(\left(\tau \cdot (e^{(t-\tau)} + e^{-(t-\tau)}) \right) \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} - \int_0^t (e^{(t-\tau)} + e^{-(t-\tau)}) d\tau \right) = \\
 &= \frac{1}{2} \left(t \cdot (e^0 + e^{-0}) - 0 - \frac{e^{(t-\tau)}}{-1} + \frac{e^{-(t-\tau)}}{1} \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} \right) \\
 &= \frac{1}{2} \left(t \cdot (e^0 + e^{-0}) - 0 - \left(\frac{e^0}{-1} + \frac{e^{-0}}{1} \right) + \left(\frac{e^t}{-1} + \frac{e^{-t}}{1} \right) \right) \\
 &= t \cdot \frac{e^0 + e^{-0}}{2} + \frac{e^0 - e^{-0}}{2} - \frac{e^t - e^{-t}}{2} = t - \text{sh } t, t \geq 0
 \end{aligned}$$

sau $f(t) = (t - \text{sh } t) \cdot \eta(t).$

modul 2.2. Folosim

$\left\{ \begin{array}{l} \frac{d}{du}(\operatorname{ch} u) = \operatorname{sh} u, \forall u \in \mathbb{R} \\ \frac{d}{du}(\operatorname{sh} u) = \operatorname{ch} u, \forall u \in \mathbb{R} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \int (\operatorname{ch} u) du = \operatorname{sh} u + c, \forall u \in \mathbb{R}, \forall c \in \mathbb{R} \\ \int (\operatorname{sh} u) du = \operatorname{ch} u + c, \forall u \in \mathbb{R}, \forall c \in \mathbb{R} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \operatorname{ch} 0 = 1 \\ \operatorname{sh} 0 = 0 \end{array} \right.$
---	---	---

$$\begin{aligned}
 f(t) &= -\int_0^t \tau \cdot \operatorname{sh}(t-\tau) d\tau = \int_0^t \tau \cdot \frac{d}{d\tau}(\operatorname{ch}(t-\tau)) d\tau \\
 &= \left(\tau \cdot \operatorname{ch}(t-\tau) \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} - \int_0^t 1 \cdot \operatorname{ch}(t-\tau) d\tau \right) = \left(t \cdot \operatorname{ch} 0 - 0 - \frac{\operatorname{sh}(t-\tau)}{-1} \Big|_{\tau=0}^{\tau=t} \right) \\
 &= \left(t \cdot \operatorname{ch} 0 - 0 - \frac{\operatorname{sh} 0}{-1} + \frac{\operatorname{sh} t}{-1} \right) = t - \operatorname{sh} t, t \geq 0 \text{ sau } f(t) = (t - \operatorname{sh} t) \cdot \eta(t).
 \end{aligned}$$

Observație. Există o metodă de determinare a funcției original f atunci când se cunoaște funcția imagine F , bazată pe analiza matematică a funcțiilor complexe (se va studia la Matematici Speciale), și anume:

Definiție. Fie $G : D \subset \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$.

a) $s_0 \in \mathbb{C}$ este *pol simplu* (sau pol de ordin 1) pentru G dacă

$$\lim_{s \rightarrow s_0} G(s) = \infty \text{ și } \lim_{s \rightarrow s_0} (s - s_0)G(s) \in \mathbb{C}.$$

În acest caz *reziduul lui G în s_0* este numărul complex notat $\operatorname{rez}(G; s_0)$ dat de

$$\operatorname{rez}(G; s_0) = \lim_{s \rightarrow s_0} ((s - s_0)G(s)).$$

b) $s_0 \in \mathbb{C}$ este *pol de ordin $k \in \mathbb{N}^*$* pentru G dacă

$$\lim_{s \rightarrow s_0} (s - s_0)^{k-1} G(s) = \infty \text{ și } \lim_{s \rightarrow s_0} (s - s_0)^k G(s) \in \mathbb{C}.$$

În acest caz se reziduul lui G în s_0 este numărul complex notat $\operatorname{Rez}(G; s_0)$ dat de

$$\operatorname{rez}(G; s_0) = \frac{1}{(k-1)!} \lim_{s \rightarrow s_0} \left(\frac{d^{k-1}}{ds^{k-1}} ((s - s_0)^k G(s)) \right).$$

Teoremă. Fie o funcție rațională

$$F : D \subset \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}, F(s) = \frac{P(s)}{Q(s)},$$

unde P și Q sunt polinoame cu coeficienți din $\mathbb{C}$, $\operatorname{grad} P < \operatorname{grad} Q$. Atunci F este imaginea Laplace a originalului Laplace

$$f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{C}, f(t) = \sum_j \operatorname{rez}(e^{st} \cdot F(s); s_j),$$

unde suma este calculată după toți poli s_j ai funcției F .

În particular, dacă F admite doar poli simpli $s_1, \dots, s_m$ (sau, echivalent, Q are rădăcini distincte), atunci

$$f(t) = \sum_{j=1}^m \frac{P(s_j)}{Q'(s_j)} e^{s_j t}, t \geq 0.$$

Exercițiul 13. Să se determine funcțiile original pentru :

a) $F(s) = \frac{s^2 + 1}{s^2(s^2 + 4)}.$

Rezolvare. A se vedea Curs.